

Framework for Financial Data Access (FIDA): brandstof voor innovatie of papieren tijger?

FIDA is nieuwe Europese (concept) wetgeving die financiële instellingen verplicht klantdata te delen met gereguleerde derde partijen onder de voorwaarde van afsprakenstelsels. Ook verzekeraars zullen aan deze wetgeving moeten gaan voldoen. Dit artikel verkent de inhoud, kansen en bedreigingen van FIDA voor de Nederlandse financiële sector, en specifiek de verzekeringssector, en blikkt vooruit op de voorbereidingen en het vervolg van het wetgevingstraject.

De Europese financiële sector evolueert als gevolg van data-gedreven proposities ontwikkeld door financiële instellingen, gedreven door veranderende klantbehoeften en toegenomen verwachtingen ten aanzien van gepersonaliseerde en frictieloze klantervaringen. Wereldwijd geeft 24 procent van de financiële instellingen aan dat data-platforms topprioriteit zijn wat betreft nieuwe investeringen in technologische infrastructuur in 2024¹. Dit overtreft de 22 procent die is gericht op investeringen in kunstmatige intelligentie (AI) en onderstreept het belang van het verbeteren van capabilities in data-management om klantrelaties te behouden en concurrerend te blijven. Bovendien pleiten Europese beleidsmakers voor een datagedreven economie met de EU-financiële sector als een belangrijke pijler van economische groei. Daarnaast streven zij naar het bevorderen van open data-uitwisseling die klanten beschermt, innovatie stimuleert en concurrentie bevordert. FIDA is een cruciaal onderdeel bij het bereiken van deze doelstellingen.

WAT IS FIDA?

FIDA vereist dat financiële instellingen in de EU realtime toegang tot financiële klantdata mogelijk maken via gestandaardiseerde technische interfaces (algemeen bekend als application programming interfaces, API's) voor gereguleerde derde partijen. Hierbij staat het klantbelang centraal, gebeurt data-uitwisseling altijd op basis van expliciete toestemming van de klant en ontwikkelt de Europese Autoriteit voor Verzekeringen en Bedrijfspensioenen (EIOPA) richtsnoeren voor data-gebruik ter bescherming van klanten. FIDA bouwt hiermee voort op de Payment Service Directive 2 (PSD2), maar kent een significant grotere reikwijdte. Waar PSD2 betrekking heeft op betaaldata, gaat FIDA over een brede scope productdata waar een klant vaak al toegang tot heeft via een polis, digitaal klantportaal of app. Deze scope omvat een brede set financiële producten (onder andere sparen, hypotheken, leningen, schadeverzekeringen, investeringen, crypto) voor alle klantsegmenten; dat wil zeggen consumenten, MKB en grootzakelijk.

DIT ZORGT ERVOOR DAT ALLE PARTIJEN DEZELFDE TAAL SPREKEN

Daarnaast verplicht FIDA een marktgestuurde ontwikkeling van afsprakenstelsels, waarin bindende afspraken en standaarden voor veilige en efficiënte data-uitwisseling worden vastgelegd. Dit zorgt er voor dat alle partijen dezelfde (technische) taal spreken en op basis van uniforme juridische en businessafspraken werken. Deze afsprakenstelsels omvatten dus technische afspraken over datastandaarden, maar ook afspraken over onder meer juridische aansprakelijkheid en financiële compensatie voor financiële instellingen voor het delen van data. Dit concept is niet nieuw, zo kent de Nederlandse betaalsector iDEAL en wordt het eHerkenning-afsprakenstelsel al 15 jaar gebruikt als basis voor inloggen door bedrijven bij publieke en private dienstverleners. Eerste marktinitiatieven voor ontwikkeling van FIDA-afsprakenstelsels duiden op een product-georiënteerde, nationale aanpak, wat betekent dat in Europa mogelijk meer dan 100 verschillende FIDA-afsprakenstelsels ontstaan.

Ir. M. Bakker (links) is Vice President bij INNOPAY, a business of Oliver Wyman.

R. van den Goorbergh MSc is Senior Consultant bij INNOPAY, a business of Oliver Wyman.

FIDA STAAT ONDER DRUK DOOR HET SIMPLIFICATIE PROGRAMMA VAN DE EUROPESE COMMISSIE, MAAR WAT IS NU DE STATUS VAN FIDA?

FIDA staat aan de start van de Europese triloogonderhandelingen, wat betekent dat FIDA nog conceptwetgeving is en in de ontwikkelfase zit. Wanneer deze onderhandelingen starten is nog onzeker, mede door de recente roep in Europa om versimpeling van wetgeving met als doel de administratieve druk voor Europese bedrijven te verminderen en hun concurrentiepositie te versterken. Deze roep is onder andere gedreven door de verkiezing van Trump en op basis van het Draghi rapport² en zorgt voor veel onduidelijkheid over de status van FIDA. Desondanks heeft de Europese Commissie FIDA opgenomen in het werkpakket voor 2025³, waardoor de triloog mogelijk dit jaar van start gaat.

WELKE KANSEN EN UITDAGINGEN BIEDT FIDA?

Het primaire doel van FIDA is om klanten te voorzien van grotere keuzevrijheid, op maat gemaakt financieel inzicht en effectieve financiële oplossingen. Bovendien is het de bedoeling om een infrastructuur te creëren voor een verscheidenheid aan marktpartijen (FinTechs én gevestigde partijen) om innovatieve proposities te ontwikkelen en Europese bedrijven te versterken. Een voorbeeld van zo'n propositie is om op basis van schadevrije jaren een gepersonaliseerd aanbod te doen voor het afsluiten van een verzekering bij een huurauto, real-time geïntegreerd in de digitale klantreis. Welke toepassingen uiteindelijk adoptie zullen realiseren is een marktvraag en is dus nog afwachten.

Naast de kansen die door een breed digitaal ecosysteem worden gecreëerd zijn er ook uitdagingen voor verzekeraars:

1. We zien dat de balans in de huidige waardeketen van verzekeraars onder druk kan komen te staan. Adviseurs kunnen makkelijk toegang krijgen tot klantdata op basis van toestemming van die klant en daar nieuwe aanbiedingen en adviesproposities omheen bouwen.
2. Ten tweede worden de implementatiekosten van FIDA gezien als een belangrijke bedreiging. PSD2-investeringen worden geschat op 7,2 mrd EUR⁴, gevreesd wordt dat de kosten voor implementatie van FIDA voor de gehele sector nog hoger zullen zijn gezien de brede productscope.
3. Nieuwe digitale toetreders of bestaande digitale spelers die online prijsvergelijken krijgen nieuwe mogelijkheden. In combinatie met adviseurs kan dit leiden tot een mogelijk verhoogd klantverloop als gevolg van switchgedrag en aanzienlijke omzetverliezen. Hoe groot en realistisch dit risico is, verschilt naar verwachting sterk per type product, klantsegment en geografische regio.

BALANS VAN FIDA-INVESTERINGEN TEGENOVER WAARDE VOOR FINANCIËLE INSTELLINGEN?

PSD2 resulteerde dus in aanzienlijke implementatiekosten voor financiële instellingen. Ten aanzien van FIDA verwachten marktpartijen dat deze kosten nog hoger uitvallen als gevolg van de reikwijdte van FIDA en het grote aantal producten en IT-systemen dat daardoor geraakt wordt. Tegelijkertijd uiten vertegenwoordigers van de sector hun zorgen over de mogelijk beperkte waarde (daadwerkelijke toepassingen die op schaal worden gerealiseerd en gebruikt door klanten) die FIDA oplevert in relatie tot deze investeringen. Gevreesd wordt voor een vergelijkbaar scenario als bij PSD2, waarin toepassingen en adoptie achterblijven en investeringen in infrastructuur niet worden terugverdiend.

FIDA GAAT IMPACT HEBBEN, WELKE STAPPEN ZIJN ER NAAR VOORBEREIDING EN VERVOLG

Op basis van conceptwetgeving moeten de eerste afsprakenstelsels 24 maanden nadat FIDA van kracht wordt zijn ontwikkeld en geïmplementeerd. Ondanks dat FIDA zich nog in de onderhandelingsfase bevindt, zijn de voorbereidingen voor afsprakenstelselontwikkeling gestart in 2024 door Nederlandse brancheorganisaties zoals het Verbond van Verzekeraars. Hiervoor genoemde redenen zijn met name behoud van strategische controle en de korte tijdslijnen voor de ontwikkeling van deze afsprakenstelsels. In afwachting van eerdergenoemde Europese ontwikkelingen zijn deze initiatieven gepauzeerd, met de mogelijkheid deze te hervatten zodra er meer duidelijkheid is over tijdslijnen.

Voor verzekeraars zelf geldt dat er, als FIDA van kracht wordt, naar verwachting interne IT- en complianceprogramma's worden opgezet om dataontsluiting mogelijk te maken. En dataontsluiting is pas het begin. Nieuwe commerciële kansen ontstaan voor bestaande en nieuwe partijen op basis van data die onder FIDA wordt ontsloten en klanten zullen op een makkelijke manier controle over hun digitale informatie kunnen uitoefenen in het ecosysteem dat ontstaat.

Wie, hoe en in welke mate deze kansen (worden) benut is nog onzeker, maar de investeringen die moeten worden gedaan zijn aanzienlijk. Dus dat FIDA een grote impact heeft op de financiële sector, daarover lijkt iedereen het eens. ■

1 – Celent Dimensions IT spending forecast model 2 – Celent (2024)

2 – A competitiveness strategy for Europe – Mario Draghi (2024)

3 – Commission work programme 2025 – Europese Commissie (2025)

4 – A study on the application and impact of Directive (EU) 2015/2366 on Payment Services (PSD2) – Europese Commissie (2023)